

Neshody rodičů při volbě vzdělávání dítěte

Listina základních práv a svobod v čl. 33 větě první deklaruje právo každého právo na vzdělávání. Z tohoto práva plyne mimo jiné povinnost školní docházky. Dobu povinné školní docházky stanoví zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, po dobu devíti let. Ve smyslu ust. § 7 odst. 3 školského zákona se školy člení na druhy, z nichž v této stati bude pojednáno o škole základní, řada záležitostí se bude týkat i školy střední. Zřizovatelem těchto škol může být obec, svazek obcí, kraj, ale i soukromá osoba nebo církev. Vzhledem k poměrně rozsáhlé nabídce škol se vyskytují různé a velmi rozdílné názory rodičů na to, jakou školu by mělo dítě navštěvovat.

Ustanovení § 858 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který v sobě zahrnuje rodičovskou odpovědnost, obsahující povinnosti a práva rodičů, které spočívají v péči o dítě, ukládá rodičům, kromě jiného, i povinnost zajišťování jeho výchovy a vzdělávání. Je zde též uvedeno, že trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud. Povinnost rodičů zajistit vzdělání dítěte je nerozlučně spjata s výběrem a následnou volbou školy a vzdělávací instituce, která bude dítětem navštěvována. Úměrně věku dítěte, s akceptováním jeho názoru, schopnostmi a nadáním, budou pak v jeho pozdějším věku spolu s ním vybírat zaměření s ohledem na volbu jeho dalšího povolání.

Ustanovení § 865 odst. 1 občanského zákoníku praví, že rodičovská odpovědnost náleží oběma rodičům. Na základě toho lze konstatovat, že ve výchově dítěte je obecně patrná nezastupitelná úloha obou rodičů. V čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je zakotvena rovnost muže a ženy, z čehož plyne fakt, že oba rodiče mají odpovědnost za splnění zákonných podmínek. Fakt, že rodiče nejsou sezdáni, jsou případně rozvedeni, dítě je svěřeno do péče jednoho z nich, či je soudem stanovena střídaná péče obou rodičů, nemá bez dalšího vliv na rodičovskou odpovědnost biologických rodičů. Ti zůstávají stále nositeli rodičovské odpovědnosti, a to v plném rozsahu, práva a povinnosti, které jim z ní plynou, jsou i nadále stejná.

Ustanovení § 875 odst. 1 nového občanského zákoníku praví, že rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte. Oba rodiče rozhodují o všech záležitostech, které se týkají jejich dítěte. Problém nastává v okamžiku, kdy dojde k neshodě v záležitostech, majících vztah k zájmu dítěte. Pro takový případ stanoví ust. § 877 odst. 1 občanského zákoníku, že pokud se rodiče nedohodnou v záležitosti, významné se zřetelem

k zájmu dítěte, rozhodne soud na návrh rodiče. Platí to i tehdy, vyloučil – li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče. Zde je nutno brát v úvahu právo dítěte o sobě rozhodovat v závislosti na věku.

V životě dítěte se vyskytují záležitosti, spjaté s výkonem rodičovské odpovědnosti. Kromě jiných jde o vzdělávání dítěte, tedy o výběr školy, ve které zahájí povinnou školní docházku, případně kde se bude vzdělávat ve střední škole, kde bude usilovat o pracovní uplatnění.

Zaměříme se nyní na problematiku zahájení povinné školní docházky. Její plnění je deklarováno zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V ust. § 36 odst. 4 tohoto zákona je uvedeno, že zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Ustanovení § 46 odst. 1 věty druhé školského zákona praví, že o přijetí dítěte k základnímu vzdělávání rozhoduje základní škola, zastoupená ředitelem školy, za podmínek stanovených v ust. § 36 školského zákona. Řízení ve věci přijetí dítěte k základnímu vzdělávání probíhá v režimu řízení správního, v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Rozhodnutí ve věci je správním rozhodnutím bez ohledu na zřizovatele školy. Ředitel školy je v řízení oprávněnou úřední osobou, vystupuje jako vykonavatel veřejné moci.

Dostaví-li se rodič (rodiče) s dítětem k zápisu k povinné školní docházce, jde zároveň o zápis do prvního ročníku základního vzdělávání a současně o podání žádosti či přihlášky o přijetí konkrétního dítěte k základnímu vzdělávání v konkrétní základní škole. Je tím zahájeno ve smyslu ust. § 44 odst. 1 správního řádu správní řízení na žádost. Toto řízení je řízením dvoustupňovým, o případném odvolání rozhoduje příslušný krajský úřad.

Subjektem shora uvedeného správní řízení, který bude ve věci rozhodovat, je škola, zastoupená ředitelem školy. Již shora bylo uvedeno, že Listina základních práv a svobod v čl. 33 větě první deklaruje právo každého na vzdělání. Nejvyšší správní soud uvádí v rozsudku 1 As 53/2011-109 ze dne 27. července 2011 v bodě 23, že právo dítěte na vzdělávání s cílem postupného uskutečňování tohoto práva a na základě rovných možností výslovně uznává též Úmluva o právech dítěte (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.). Dále je pak zde uvedeno, že právo na vzdělání je na zákonné úrovni rozvíjeno a zajišťováno školským zákonem. V ust. § 21 odst. 1 písm. a) školského zákona je dáno, že žáci a studenti mají právo na vzdělávání a školské služby podle tohoto zákona. To je potvrzeno soudní judikaturou, kdy např. rozsudek Nejvyššího správního soudu 2 Aps 3/2010 – 112 ze dne 5. května 2011 deklaruje, že dané dítě se

v konkrétním případě stává subjektem práva na vzdělání, a stává se tak přímým či hlavním účastníkem předmětného správního řízení. Toto plyne z ust. § 27 odst. 1 písm. a) správního řádu, přičemž jedná-li se o řízení zahájené na základě žádosti, jsou účastníky další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu. V popisovaném správním řízení vystupují také zákonní zástupci nezletilého dítěte a nabízí se otázka, zda tito jsou či nejsou účastníky správního řízení o přijetí dítěte k základnímu vzdělávání či případně o jeho přestupu. K tomu je nutno dodat, že rozhodnutí o přijetí dítěte k základnímu vzdělávání vydává škola, zastoupená ředitelem školy, a toto rozhodnutí se týká bezprostředně práva dítěte, které s ohledem na jeho nesvéprávnost, je zastoupeno zákonnými zástupci.

Odbor legislativy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR vydal dne 6. 5. 2014 dokument č. j.: MSMT – 16967/2014 – 2, ve kterém odpovídá na dotaz ohledně účastníků řízení o přijetí k základnímu vzdělávání. Zmíněný dokument se k problematice účastenství rodičů vyjádřil takto, cit.: „*Nelze rovněž dále dle našeho názoru dovodit, že by rodiče byli účastníky řízení o přijetí nebo přestupu, jelikož tito nejsou subjekty, jejichž právní sféra (práva a povinnosti) by mohla být rozhodnutím ředitele školy přímo dotčena (dle § 27 správního řádu je účastníkem v řízení o žádosti **žadatel a další dotčené osoby**, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu; v řízení z moci úřední jsou účastníky **dotčené osoby**, jimi má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají; účastníky jsou též další dotčené osoby, pokud **mohou být rozhodnutím přímo dotčeny** ve svých právech nebo povinnostech a rovněž osoby, o kterých to **stanoví zvláštní zákon**).*“

Stanovisko Odboru legislativy MŠMT dále praví, cit.: „*Názor, že právní sféra rodičů je přímo dotčena rozhodnutím ředitele školy, neobstojí, pokud přihlédneme ke skutečnosti, že veškerá svá oprávnění a povinnosti vykonává rodič jakožto zákonný zástupce jenom s přihlédnutím k nejlepšímu zájmu dítěte, přičemž tato zásada je i důvodem, proč je rodič nadán těmito, svým způsobem odvozenými, právy a povinnostmi (rodičům náleží kupř. povinnost přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce ve smyslu § 36 odst. 4 školského zákona nebo svoboda zákonných zástupců zvolit jiné než veřejné školy dle čl. 13 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech).*“

Zákonnými zástupci dítěte jsou dle ust. § 892 občanského zákoníku osvojitelé podle ust. § 794 a násl. občanského zákoníku a poručníci podle ust. § 928 a násl. občanského zákoníku. Uvedené osoby nabývají práv a povinností, patřících svým obsahem do množiny zvané rodičovská odpovědnost podle ust. § 865 a násl. občanského zákoníku. Zastupují dítě v běžných, ale i ve významných událostech, které se týkají jeho výchovy a vzdělávání.

Ustanovení § 32 odst. 2 občanského zákoníku praví, cit.: *„Je-li zákonných zástupců více, postačí, projeví-li vůči třetí osobě vůli alespoň jeden z nich. Jedná-li však vůči další osobě více zástupců společně a odporují-li si, nepřihlíží se k projevu žádného z nich.“* Podle ust. § 934 odst. 1 občanského zákoníku je nutno sdělit, že každé rozhodnutí poručníka, které se netýká běžné, nýbrž významné záležitosti osoby dítěte, musí být schváleno soudem. Je nutno dodat, že dle ust. § 966 a násl. občanského zákoníku není zákonným zástupce nezletilé osoby pěstoun. Ten je v rámci výchovy oprávněn výkonu přiměřené povinnosti a práva rodičů. Má povinnosti a práva rozhodovat o běžných záležitostech dítěte, zastupovat ho v nich a spravovat jeho jmění. Ke zmíněným právům patří např. práva uvedená v ust. § 21 odst. 2 školského zákona.

S ohledem na uvedená fakta lze konstatovat, že právo na vzdělávání patří výhradně dítěti, nelze ale opomenout, že souběžně s tím vyvstávají práva povinnosti jeho zákonným zástupcům. Shora zmíněné ust. § 36 odst. 4 školského zákona ukládá zákonným zástupcům přihlásit dítě k plnění povinné školní docházky, a v souladu s ust. § 36 odst. 5 téhož právní předpisu by mělo dítě plnit povinnou školní docházku ve spádové škole. Není však vyloučeno, že zákonní zástupci mohou zvolit pro vzdělávání dítěte jinou základní školu a zde je patrné jejich právo zmíněné volby. V souhrnu lze říci, že přijetí dítěte k plnění povinné školní docházky, případně jeho přestup a další záležitosti, se dotýká nejen dítěte samotného, ale dotýká se rovněž práv a povinností jeho zákonných zástupců.

Vzdělání, potažmo vzdělávání dítěte, je velmi významnou záležitostí v jeho životě, a proto je nutné, aby se zákonní zástupci nejprve o volbě školy dohodli. Základním a bohužel velmi častým problémem je to, že dohoda mezi rodiči možná není. Ideální by v tomto případě bylo, kdyby se rodiče v případě nedohody obrátili na soud a poté, na základě jeho rozhodnutí, by podali žádost o přijetí dítěte ke vzdělávání v příslušné základní škole. Toto však v praxi nefunguje a situace ve školách je naprosto opačná. Přesto, že ust. § 890 ukládá rodičům povinnost si vzájemně sdělit vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů, jde tedy o povinnost zákonnou, rozvíjející zákonnou povinnost rodičů vykonávat rodičovskou odpovědnost ve vzájemné shodě a v souladu se zájmy dítěte, rodiče velmi často toto nerespektují. Komentář k novému občanskému zákoníku uvádí na str. 961, cit.: *„Jde o právní vztah mezi rodiči, jehož obsahem je na straně jedné právo rodiče na informace o dítěti a na straně druhé povinnost rodiče informace poskytnout. Tyto povinnosti jsou vzájemné. Jde tedy o informaci od pečujícího rodiče nepečujícímu rodiči o významných záležitostech týkajících se styku, ale i šířeji celého výkonu rodičovské odpovědnosti, zejména co se týče významných záležitostí. Nejčastěji jde o informace, týkající se zdravotního stavu dítěte, školy a volnočasových aktivit. Typicky může jít o zasílání*

lékařských zpráv, vysvědčení nebo fotografií. Naopak nepečující rodič je povinen informovat pečujícího rodiče, o podstatných záležitostech v době styku nebo o významných záležitostech týkajících se dítěte“.

V základních školách velmi často dochází k situaci, že žádost podává jeden z rodičů. Dítě pak je do školy zapsáno v rozporu s platnými právními předpisy a judikáty, které se věci týkají. Ředitel školy si musí být vědom toho, že každé dítě má rodiče dva, jim přísluší rodičovská odpovědnost, jsou zákonnými zástupci dítěte. Ředitel školy by měl proto při zápisu dítěte do školy nebo při přestupu na jinou školu mít k dispozici písemný souhlas od obou rodičů. Nelze však tvrdit, že musí mít oba podpisy, v některých případech to opravdu není možné. Přijetí dítěte do školy pouze na základě vůle a souhlasu jednoho z rodičů aniž by byl zjištěn názor druhého rodiče ještě předtím, než škola, zastoupená ředitelem školy, rozhodne o jeho přijetí k plnění povinné školní docházky, nebo je mu povolen přestup z jedné školy do druhé, je v naprostém rozporu s judikáty soudů. Judikatura se v otázce zastoupení nezletilého dítěte vyjádřila již v minulosti. V rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Cz 119/67 ze dne 30. 11. 1967 je řečeno, že *v případech, kdy zastupuje dítě v běžných věcech, není nutné vyjádření druhého rodiče. Jde-li však o podstatnou věc, je třeba dotázat se druhého rodiče, zda s projevem zastupujícího rodiče souhlasí. Pokud by druhý rodič vyslovil nesouhlas, byly by dány podmínky pro postup podle § 49 zákona o rodině (tehdy v platném znění).*

S ohledem na platnost nového občanského zákoníku jsou zmíněná vyjádření Nejvyššího soudu použitelná i v současné době. Problémem je domněnka, že rodiče jednají ve vzájemně shodě a i to, že zákonem není rozlišeno, co je pro dítě věcí významnou a co je věcí ostatní.

Podle ust. § 892 odst. 2 občanského zákoníku rodiče zastupují dítě společně, jednat však může každý z nich; ust. § 876 odst. 3 platí obdobně. Zastupují-li rodiče nezletilé dítě při právních jednáních, musí jednat ve vzájemné shodě. Obdobně musí tomu být při výkonu ostatních povinností a práv plynoucích z jejich rodičovské odpovědnosti ve smyslu ust. § 876 odst. 1 občanského zákoníku, a v souladu se zájmy dítěte ve smyslu ust. § 875 odst. 1 téhož právního předpisu.

Ustanovení § 876 odst. 3 občanského zákoníku praví, cit.: *„Jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče“.* V případě zápisu dítěte ke vzdělávání ve škole, nebo přestupu dítěte z jedné školy do druhé je ředitel školy v pozici třetí osoby při jednání s jedním rodičem. Na tomto místě je účelné uvést pasáž z důvodové zprávy k občanskému zákoníku, v níž je uvedeno, cit.: *„Pokud jde o vztah mezi rodiči při výkonu jejich rodičovské odpovědnosti, vychází se z toho, že je pozitivní, totiž v tom smyslu, že rodiče mají možnost se na tomto výkonu – a to nejen obecně, ale i v jednotlivých otázkách – dohodnout, a že*

také takovou dohodu, resp. takové dohody uskutečňují. Jistě nemusí jít o dohodu výslovnou. Dobře postačí, že rodiče jsou zásadně zajedno, i když pak je výslovně projevena jen vůle jednoho z nich.

Výjimečná situace nebezpečí z prodlení (týká se ovšem nejen medicínských a podobných zákroků a opatření) je řešena rovněž výjimečným způsobem: i jediný z rodičů tu může rozhodnout nebo dát přivolení sám. Následně, a to vlastně vzápětí, resp. v okamžiku, kdy je to nejdříve (poté) možné, má pak povinnost informovat druhého rodiče o stavu věcí. Ochrana třetí osoby před nečestně jednajícím rodičem je i zde vystavěna na dobré víře této třetí osoby.“

Správnímu orgánu (škola zastoupené ředitelem školy) mohou, ale velmi často nejsou, být známy problémy shody či neshody rodičů. Škola může mít informace o neshodě rodičů před zahájením správního řízení ve věci, může je získat po zahájení správního řízení ve věci, nebo se tato záležitost objeví v průběhu vlastního řízení. V uvedených případech či v případě důvodné pochybnosti o shodném názoru rodičů škola rodiče odkáže na ust. § 877 odst. 1 občanského zákoníku, které praví, cit: „*Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče*“.

Správní orgán (škola zastoupená ředitelem školy) by měl v případě neshody rodičů využít ust. § 64 odst. 1 písm. c) správního řádu a usnesením správní řízení přerušit a odkázat rodiče na soud. Ten postupuje podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, dle ust. § 471 odst. 2 tohoto právního předpisu, které praví, že *ve věcech péče soudu o nezletilé rozhoduje soud s největším urychlením*. Do této kategorie patří i záležitosti ve věci zastupování nezletilého účastníka řízení a rozhodování o rodičovské odpovědnosti.

Situace ve společnosti, charakterizovaná velkou rozvodovostí, v jejímž rámci rodiče nejednají s ohledem na dítě ve shodě, široký výběr škol a školských zařízení jsou příčinami různých názorů rodičů na to, jaká škola je pro jejich dítě nejlepší. Pro toto tvrzení lze nalézt vhodný případ, popisovaný v Bulletinu advokacie č. 7 – 8/2013 na str. 61. Je zde uveden rozsudek Krajského soudu v Praze, sp. zn. 28 Co 158/2013. Rozhodnutí zaslala, zpracovala a právní větou opatřila JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a šéfredaktorka Rodinných listů. Právní věta rozhodnutí zní, cit.: *1. Nedohodnou-li se rodiče na tom, do jaké základní školy nastoupí jejich dítě, měl by ten z rodičů, který navrhuje zapsat dítě do spádové základní školy (tj. školy, v jejímž správním obvodu má dítě trvalý pobyt), podat k soudu návrh na nahrazení souhlasu druhého rodiče s podáním přihlášky k zápisu do*

základní školy s takovým časovým předstihem, aby v době zápisu do první třídy základní školy bylo k dispozici soudní rozhodnutí, které by souhlas nesouhlasícího rodiče s podáním přihlášky nahradilo.

2. Bylo-li dítě už ve dvou různých školách zapsáno do první třídy a řediteli škol bylo pravomocně ve správním řízení rozhodnuto o přijetí dítěte k povinné školní docházce, lze neshodu mezi rodiči odstranit jen tak, že bude soudem výslovně rozhodnuto, ve které škole nezletilé dítě zahájí školní docházku, protože nahrazení souhlasu druhého rodiče s podáním přihlášky k povinné školní docházce (k zápisu do první třídy) již nepřipadá v úvahu.

V řešené kauze šlo o to, že mezi rozvedenými rodiči panovala neshoda v tom, ve které škole se ve školním roce 2013 – 2014 (od 1. září 2013) bude jejich nezletilá dcera vzdělávat – plnit povinnou školní docházku, jak stanoví školský zákon. Otec usiloval o to, aby nezletilá, svěřená do péče matky, zahájila v uvedeném školním roce povinnou školní docházku v Základní škole s rozšířenou výukou jazyků Magic Hill s.r.o. mimo místo jejího bydliště, matka naopak Základní školu v místě bydliště, která je pro nezletilou spádovou školou podle ustanovení § 36 odst. 5 školského zákona. Soud k tomu dále uvedl, že za stavu, kdy je nezletilá svěřena do výchovy matce a má bydliště v témže místě jako má sídlo škola, a kdy sama projevila přání navštěvovat spádovou školu, je v zájmu nezletilé zahájit povinnou školní docházku v této škole. Odvolací soud přihlížel k přání nezletilé a ke všem okolnostem, za kterých ho vyslovila. V úvahu byla brána celá řada faktů, jako každodenní dojíždění nezletilé a její odkázanost na dopravu osobním automobilem otce a jeho příbuzných, nevhodnost dojíždění hromadnou dopravou s ohledem na věk nezletilé, případné brzké vstávání, naproti tomu, když bude docházet do spádové školy v místě bydliště, kdy tato škola je vzdálena pět minut chůze od místa bydliště. Soud se vyjádřil ke kvalitě vzdělávání takto, cit. : „*Soud nijak nezpochybňuje význam kvalitního vzdělávání ve světě s otevřenými hranicemi a se zajímavými možnostmi uplatnění v profesním životě pro vzdělané a jazykově dobře vybavené občany zemí Evropské unie.*“ Dále konstatoval, že kvalitní vzdělání však lze dosáhnout i na víceletých gymnáziích, která připravují žáky ke studiu na vysokých školách a ještě k tomu dodal, cit. : „*Pro dítě ve věku, kdy navštěvuje první stupeň základní školy, je však vedle kvalitního vzdělání důležité i to, aby mělo pevné rodinné zázemí a jeden domov, aby si navyklo na pravidelný školní režim, aby nebylo vystresované, mělo pocit lásky od obou rodičů a mělo stálé kamarády a kamarádky.*“

Situace byla komplikovaná tím, že nezletilá byla matkou zapsána bez vědomí otce do základní školy v místě bydliště a otec ji zase bez vědomí matky zapsal do zmíněné základní školy s rozšířenou výukou jazyků. Odvolací soud přisvědčil otci v tom, že za stavu, kdy je

nezletilé dítě zapsáno v souladu se školským zákonem do dvou různých základních škol, tj. každým z rodičů do konkrétní základní školy bez souhlasu druhého rodiče, *lze tuto neshodu odstranit jen tak, že bude rozhodnuto, ve které škole nezletilé dítě zahájí školní docházku.* Popsaná situace může nastat i mezi rodiči, kteří jsou manželé, žijí spolu, avšak mají neshody týkající se výchovy nezletilého dítěte, tedy mají každý jiný názor na to, do které školy by dítě mělo být zapsáno k povinné školní docházce. I tady se může stát, že je dítě zapsáno do dvou různých základních škol, a ani jedna z nich nemusí být školou spádovou ve smyslu ustanovení § 36 odst. 5 školského zákona. Podle názoru odvolacího soudu mají rodiče správně postupovat tak, že pokud jeden z nich nesouhlasí s nástupem dítěte do spádové základní školy (to je škola, v jejímž správním obvodu má dítě trvalý pobyt) nebo do jiné školy nežli spádové, měl by ten rodič, který s takovou školou souhlasí, podat návrh na nahrazení souhlasu druhého rodiče s podáním přihlášky k zápisu do této základní školy s takovým časovým předstihem, aby v době zápisu do první třídy základní školy bylo k dispozici soudní rozhodnutí, které by souhlas nesouhlasícího rodiče s podáním přihlášky nahradilo.

Ustanovení § 36 odst. 5 školského zákona praví, že *žák plní povinnou školní docházku v základní škole zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu (§ 178 odst. 2 školského zákona), v němž má žák místo trvalého pobytu (dále jen "spádová škola"), pokud zákonný zástupce nezvolí pro žáka jinou než spádovou školu.* Podle ust. § 36 odst. 7 téhož zákona platí, že *ředitel spádové školy je povinen přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu a žáky umístěné v tomto obvodu ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči, a to do výše povoleného počtu žáků uvedené ve školském rejstříku.*

Soud na základě uvedených faktů konstatoval, že povinnost přijmout dítě k povinné školní docházce má ze zákona pouze ředitel spádové školy, může vzniknout situace, kdy dítě nebude zapsáno do žádné základní školy, protože ani jeden rodič nesouhlasil se spádovou školou. Dítě v daném případě není přihlášeno k povinné školní docházce do žádné školy, a buď probíhá, nebo ani neprobíhá soudní spor o odstranění neshody mezi rodiči. Soud v rozhodnutí uvedl, že takové dítě podle uvedeného ust. § 36 odst. 7 školského zákona zahájí povinnou školní docházku v příslušné spádové škole automaticky. Velmi důrazně je uvedeno, že *nečinnost zákonného zástupce nemůže být na újmu nezletilého dítěte, kterému vzniká právo, a současně i povinnost školní docházky.*

V rozhodnutí soudu je uveden i případ, kdy už je dítě ve dvou různých základních školách zapsáno do první třídy a školy, zastoupené řediteli škol, pravomocně rozhodly o přijetí

k povinné školní docházce. Odvolací soud vyslovil názor, že *neshodu mezi rodiči lze odstranit jenom tak, že bude rozhodnuto, ve které škole nezletilé dítě zahájí školní docházku, protože správní řízení podle školského zákona je již skončeno, rozhodnutí je doručeno oznámením podle § 183 odst. 2 školského zákona a nahrazení souhlasu druhého rodiče s podáním přihlášky k povinné školní docházce (k zápisu do první třídy) z těchto důvodů již nepřipadá v úvahu.*

Mgr. Veronika Kaiserová uveřejnila v časopise Právo a rodina, 2014, č. 13 článek s titulkem *Spory rodičů o volbu základní školy dítěte*. Tento článek se mi stal motivem pro napsání těchto řádků a byl mi vodítkem při zpracování tématu. Dovoluji si použít z jejího článku část textu, který činí určité závěry v problematice, cit. : „ *je tedy možné říci, že rodič by měl uvážit dopředu jaké požadavky na školu pro své dítě má a zda s takovou školou druhý rodič souhlasí. Pokud takový rodič nesouhlasí s nástupem do spádové základní nebo do jiné školy nežli spádové, měl by ten rodič, který takovou jinou školu preferuje, podat návrh na nahrazení souhlasu druhého rodiče s podáním přihlášky k zápisu do této základní školy s takovým předstihem, aby v době zápisu do první třídy základní školy bylo k dispozici soudní rozhodnutí, které by souhlas nesouhlasícího rodiče s podáním přihlášky nahradilo. Pokud však už dítě je ve dvou různých školách zapsáno, je nutné soudně rozhodnout, ve které škole nezletilé dítě zahájí školní docházku.*

Odbor legislativy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR vydal dne 6. 5. 2014 dokument č. j.: MSMT – 16967/2014 – 2, ve kterém odpovídá na dotaz ohledně účastníků řízení o přijetí k základnímu vzdělávání. V tomto dokumentu se jako problém objevuje neshoda rodičů v případě přijímání dětí k základnímu vzdělávání. Kromě již zmíněného řešení problematiky účastníků předmětného řízení, je v něm uveden závěr, kterým by se školy při takto vzniklé situaci měli řídit. Opět si dovoluji použít textu z dokumentu, cit.: „*Závěrem lze tedy konstatovat, že ředitel školy by měl, pokud byla ve věci **pro dítě významné** podána žádost pouze jedním z rodičů, informovat o této skutečnosti i druhého zákonného zástupce, tak aby bylo zabráněno situaci, že tento nebude mít možnost vyjádřit svůj nesouhlas. Tento postup je však nutný jenom v případech, kdy neshoda rodičů je zřejmá nebo ji ředitel školy může předpokládat, a tedy není v dobré víře ohledně vzájemné dohody mezi rodiči.*

Pokud by byl rodič v řízení opomenut, ačkoliv z okolností případu je zřejmé, že **ředitel nebyl v dobré víře**, představuje procesní pochybení správního orgánu důvod, pro který **je rozhodnutí vydáno v rozporu s právními předpisy** (zejména s § 877 odst. 1 občanského zákoníku ve spojení s § 876 odst. 3 téhož zákona).“

Seznam použité literatury

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Kaiserová, V. Spory rodičů o volbu základní školy dítěte. Právo a rodina, 2014, č. 13

Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku – dostupné na:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Cz 119/67 ze dne 30. 11. 1967

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze sp. zn. 28 Co 158/2013 ze dne 18. 4. 2015

Odbor legislativy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – dokument č. j.: MSMT-16967/ 2014 – 2 : Účastníci řízení o přijetí k základnímu vzdělávání - odpověď

Jako zásah do práv zákonných zástupců spatřuji např. v situaci, kdy dítě přechází z veřejné školy na soukromou. V tomto případě by se na zákonné zástupce vztáhlo ust. § 27 odst. 2 správního řádu. Zákonní zástupci jsou tímto úkonem přímo dotčeni ve svých právech a povinnostech.